

ску обавезу тако што примљене девизе конвертује у динаре и исплаћује комитенту динарску противвредност, то у случају да банка не изврши исплату динарске противвредности комитенту у законском року од два радна дана, она пада у доцњу према комитенту па је дужна да комитенту, овде тужиоцу, плати камате по стопама из Одлуке СИБ-а о стопама затезне камате и то за период по протеку два дана од пријема девиза до исплате динарске противвредности комитенту. Ово и са разлога што банка овде врши банкарске девизне послове везане за уговор у привреди па се и камате обрачунавају према стопама из Одлуке СИБ-а које важе за уговоре у привреди.

Не може се прихватити навод туженика да му је компјутер био у квару и да зато није извршио своју обавезу у законском року.

Како висина обрачунате камате није спорна, а у списима се налазе докази на основу којих је могуће донети одлуку, то је у смислу чл. 373. ЗПП ваљало жалбу уважити, пресуду преиначити а туженика обавезати да плати тужиоцу камате."

Према томе, банка која не исплати комитенту динарску противвредност приспелих девиза у року од два радна дана пада у доцњу и дужна је комитенту платити затезне камате.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 2043/88. од 8. IX 1988)

Припремио мр Јездимир Митровић

ОДЛУКЕ ОКРУЖНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

ВАРШАВСКА КОНВЕНЦИЈА О ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ И ПОШИЉКА УМЕТНИЧКЕ СЛИКЕ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Првостепени суд је утврдио да је тужилац послао своју уметничку слику у музеј у Њ. Музеј је слику послао тужиоцу посредством тужене авио-компаније, тужени је слику примио али је није предао тужиоцу. Тужилац је од тужене компаније тражио накнаду. Музеј који је слику послао навео је у товарном листу да се не ради о обичној пошиљци, па је платио и увећану таксу за превоз. Тужени је позвао тужиоца да слику преузме, послао је ради тога телеграм на погрешну адресу, телеграм тужилац није добио, па се слика уступа царини која слику продаје непознатом купцу.

Првостепени суд је обавезао туженог да исплати тужиоцу одређени износ на име накнаде штете.

Окружни суд је одбио жалбу туженог и потврдио пресуду првостепеног суда.

Према одредби члана 18. Варшавске конвенције о ваздушној пловидби и Упутству превозилаца, тужени је био у обавези да поштује прописану процедуру за испоруку пошиљке, па како то није поштовао, дужан је тужиоцу накнадити штету.

Према Упутству туженог, тачка 5, прописано је да када превозилац не може да поступи по Упутству пошиљаоца, дужан је да најбржим путем о томе обавести пошиљаоца, што тужени у конкретном случају није учинио. Тужени није проверио адресу тужиоца, а што је био дужан и по Варшавској конвенцији, а о томе није обавестио ни пошиљаоца, а што је био дужан, мада је о томе у товарном листу имао података. Према томе, тужени није поштовао ни своја правила, а ни правила Варшавске конвенције, што је првостепени суд правилно утврдио и извео правилан закључак.

Неосновани су и наводи туженог да он није у обавези према тужиоцу за исплату утуженог, износа већ царина, пошто се роба није налазила код туженог него у складишту царине. Ово због тога што је тужени био у обавези да пошиљку уручи тужиоцу, а не да је предаје царини, а уколи-

ко није био у могућности да пронађе тужиоца, био је у обавези да о томе обавести пошљаоца, па ако у томе не успе, био је дужан да слику врати пошљаоцу. Како тужени није поступио на одређени начин предвиђен Варшавском конвенцијом и цитираним Упутством, дужан је тужиоцу накнадити штету.

(Пресуда Окружног суда у Београду, Гж. број 608/87, од 8. априла 1987. године).

ПОНИШТАЈ ТЕСТАМЕНТА ПРЕД СВЕДОЦИМА

Тужилац је тражио да се утврди ништавост тестамена сада пок. Б. Б. којим је пред сведоцима оставио туженом Б. И. целокупну имовину. Првостепени суд одбио је тужбени захтев што је прихватио и Окружни суд који је потврдио првостепену пресуду.

„Доказима изведеним током поступка чију основаност странке нису довеле у сумњу, утврђено је да оставилац Б. Б. у моменту потписивања тестамена дана 22. III 1983 пред Р. Ч. и Н. М., као сведоцима без обзира на старосну доб од 78. година и физичку оронунст био психички здрав и способан да схвати значај састављене писмене исправе са чијим се прочитаним садржајем сагласио и који је без примедби потписао.

Како су испуњењем наведених чињеница испоштовани услови за пуноважност тестамена прописаних чланом 59, 60, 62. и 64. Закона о наслеђивању („Сл. гласник СРС”, бр. 52/74) којима се тражи способност за расуђивање, слободна воља и прописана законска форма, овде присутне у облику писменог тестамена пред сведоцима, то је првостепени суд правилном применом материјалног права тужбени захтев основано одбио и за такву одлуку дао јасне и логичне разлоге које прихвата у целисти и овај суд.

Неприхватљиви су и неаргументовани наводи жалбе да је првостепена одлука заснована на непотпуно и погрешно утврђеном чињеничном стању и да услови за пуноважност тестамена пред сведоцима нису испуњени, јер оставилац није знао да чита и пише латиницу, писмо којим је тестамент састављен, нити је изјавио да прихвата садржину писмена које ни није било код њега, већ му је презентирано у моменту потписивања. Тужени је у свом исказу датом на рочишту за главну расправу изјавио да је оставилац латинично писмо научио док је служио војску, док су и предложени сведоци од стране тужиоца навели, да су пок. Б. Б. загицали са новинама или књигом у руци. Међутим, чак и да није познавао латинично писмо, сама та околност не би могла проузроковати ништавост тестамена пошто је из исказа тестаменталних сведока поуздано утврђено да је оставиоцу његова садржина прочитана и да се он са њом сложио рекавши да зна о чему се ради.

Такође је без утицаја и чињеница да ли је текст завештања састављен по непосредном казивању оставиоца или да ли се писмено налазило код њега или не. Члан 64, став 1. Закона о наслеђивању прописује да се писменим тестаментом пред сведоцима сматра писмено које је оставилац као лице које зна да чита и пише, својеручно потписао пред два сведока, изјављујући при том да је тестамент његов. Како се из изложеног чињеничног стања види да су законски услови пуноважности који се односе на тастаторову писменост и способност за расуђивање испуњени, то је одлука првостепеног суда у целисти правилна и неосновано се жалбом побија.”

(Пресуда Окружног суда у Београду, Гж. број 761/88, од 29. марта 1988. године)

СУВЛАСНИШТВО И РАСКИД УГОВОРА

Првостепени суд је утврдио да је к. п. број 254 у КО Велики Црљени у површини од 0. 39. 99 ха уписана у зк. ул. број 120. К. О. Велики Црљени сувласништво тужиоца Р. М. и туженог К. В. са сувласничким уделом од

по 1/2 дела, да се на парцели налазе грађевински објекти кућа и други, да деоба куће између сувласника није извршена, да је првотужени К. В. продао друготуженом С. Д. реални део куће у површини од 0. 14. 00 на заједно са кућом и другим грађевинским објектима који се налазе на овом земљишту а по писменом уговору од 14. августа 1984. године за одређену купопродајну цену. Друготужени је исплатио купопродајну цену, а првотужени је предао земљиште у својину и државину заједно са кућом и другим грађевинским земљиштем друготуженом, а тужилац као сувласник уговора није потписао нити се са купопродајом сагласио.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев. Окружни суд је одбио као неосновану жалбу туженог С. Д.

„При таквом стању ствари правилно је закључио првостепени суд да наведени уговор о купопродаји у односу на тужноца као сувласника, а због недостатка сагласности од стране тужноца за закључење уговора, не производи никакво правно дејство, па је правилно усвојен тужбени захтев и обавезан друготужени да се из куће и објекта на предметној непокретности исели.

Ово са разлогом што сувласник у смислу члана 15. Закона о основним својинско-правним односима није овлашћен да фактички располаже и употребљава целу ствар на начин како то њему одговара, што је у конкретном случају учинио првотужени, већ о начину управљања и коришћења одлучују сувласници споразумно. У конкретном случају недостаје сагласност тужноца као једног од сувласника за продају спорне непокретности друготуженом, па закључени уговор о купопродаји не може производити правно дејство.”

(Пресуда Окружног суда у Београду, Гж. број 4887/87, од 7. X 1987. године)

ОДНОС ЗАКОНСКЕ И УГОВОРНЕ ОБАВЕЗЕ

У поступку пред првостепеним судом утврђено је да је тужилац носилац права коришћења и давалац на коришћење спорног стана, да је ранији носилац станарског права на овом стану била Ј. Ј., која је умрла 9. II 1972. године, да је тужена становала код Ј. Ј. од 1968. и да је са њом закључила уговор о доживотном издржавању на дан 4. IX 1970. У уговору о коришћењу стана који је као носилац станарског права закључила Ј. Ј. није унет ниједан корисник стана осим Ј. Ј.

На основу утврђеног, изложеног чињеничног стања првостепени суд је нашао да тужена нема право да настави да користи предметни стан после смрти ранијег носиоца станарског права на овом стану после смрти пок. Ј. Ј.

Тужена није била ни у каквом сродству са ранијим носиоцем станарског права Ј. Ј. и не спада у лица из одредбе члана 9. Закона о стамбеним односима СР Србије. На основу уговора о доживотном издржавању тужена није могла стећи никаква права у односу на предметни стан, нити у смислу важећих стамбених прописа, па се после смрти носиоца станарског права Ј. Ј. има сматрати као бесправно усељено лице.

Обавеза за издржавање коју је имала тужена према ранијем носиоцу станарског права је уговорна обавеза, обавеза облигационо-правног карактера. Овде се не ради о законској обавези издржавања, већ уговорној која је могла престати на основу споразума или раскида, за разлику од законске обавезе која може престати на основу закона.

Како тужена није обухваћена одредбом члана 9. Закона о стамбеним односима и не спада у круг лица која обухвата цитирана законска одредба, то и није могла бити у смислу одредбе члана 17. наведеног Закона лице које може наставити да користи наведени стан.

(Пресуда Окружног суда у Београду, Гж. број 8036/87, од 1. II 1988. године)

Припремио судија *Димитрије Милић*